

Poljoprivreda i EU

Poljoprivredno zemljište i šume prekrivaju najveći deo teritorije Evrope i imaju ključnu ulogu u utvrđivanju potencijala ruralnih ekonomija i stanja ruralnih predela. Poljoprivreda može da pruži vredan doprinos održivom ekonomskom razvoju ruralnih ekonomija.

Poljoprivrednici obavljaju različite poslove, od proizvodnje prehrambenih i neprehrambenih poljoprivrednih proizvoda do upravljanja seoskim dobrima, očuvanja prirode i turizma. Dakle, može se reći da poljoprivreda ima višestruku funkciju.

Evropa je istovremeno veliki izvoznik i najveći svetski uvoznik hrane, pre svega iz zemalja u razvoju; evropski poljoprivredni sektor koristi bezbedne, čiste i ekološke proizvodne metode i stvara kvalitetne proizvode koji ispunjavaju zahteve potrošača; Poljoprivredni sektor EU služi ruralnim zajednicama. Njegova uloga nije samo da proizvodi hranu, nego i da garantuje opstanak seoskih predela kao mesta za život, rad i obilazak. U Evropskoj uniji je registrovano oko 12 miliona poljoprivrednika i porodično bavljenje poljoprivredom važan je deo dugogodišnje tradicije.

EU I POLJOPRIVREDA

Zajedničku poljoprivrednu politiku (Common Agricultural Policy - CAP) utvrđuju na nivou EU vlade država članica, a sprovode je države članice. Cilj te politike je podrška prihodima poljoprivrednika, uz istovremeno ohrabrivanje podizanja kvaliteta proizvodnje i potrage za novim razvojnim mogućnostima.

U prošlosti što su poljoprivrednici više proizvodili, više su novca dobijali na ime subvencija, te se često javljao višak proizvodnje. Danas politika EU nastoji da omogući proizvođačima svih vrsta hrane, uključujući žitarice, meso, mlečne proizvode, voće, povrće ili vino, da proizvedu dovoljne količine bezbedne, visokokvalitetne hrane za evropske potrošače, da daju pun doprinos raznolikom ekonomskom razvoju u ruralnim područjima i poštuju veoma visoke standarde zaštite životne sredine, kao i standardne u vezi sa bezbednošću i zdravljem životinja.

PRIORITETI CAP

- obezbeđivanje kvaliteta i bezbednosti proizvoda;
- zaštita životne sredine i životinja;
- podizanje konkurentnosti poljoprivrednika iz EU bez remećenja trgovine na globalnom nivou;
- očuvanje ruralnih zajednica i jačanje njihove unutrašnje dinamike i samoodrživosti.

Zajednička poljoprivredna politika treba da bude reformisana 2013. U oktobru 2011. Evropska komisija je predstavila set predloga zakona čiji je cilj da učine CAP delotvornijom politikom za konkurentniju i održiviju poljoprivrednu ekonomiju i žive ruralne oblasti. Komisija predlaže razvijanje koherentne politike u okvirima šest ključnih prioriteta: podsticanje inovativnosti; jačanje konkurentnosti poljoprivrednika; upravljanje rizikom; podsticanje efikasnog korišćenja resursa; očuvanje ekosistema; unapređenje socijalnog uključivanja.

POLJOPRIVREDA U SRBIJI I PROŠIRENJE

Poljoprivreda ima važnu ulogu u ekonomskom i društvenom životu Srbije. Prema podacima Ministarstva poljoprivrede,

PROSLAVLJAMO 50 GODINA ZAJEDNIČKE POLJOPRIVREDNE POLITIKE (CAP)

Evropska komisija je nedavno pokrenula medijsku kampanju CAP@50 kako bi obeležila pedesetogodišnjicu postojanja CAP, kamena temeljca evropskih integracija koji evropskim građanima već pola veka pruža bezbednost ishrane i čuva živost seoskih krajeva.

kampanja CAP@50 je pokrenuta pod sloganom „partnerstvo između Evrope i poljoprivrednika“. Tokom 2012. godine biće organizovana serija događaja na nacionalnom nivou i nivou EU, uz putujuću izložbu koja će obići celu Evropu.

ovom delatnošću se bavi više od dva miliona ljudi ili 700.000 porodica. Jedan izveštaj Evropske komisije navodi da oko 55 odsto stanovništva Srbije živi u ruralnim područjima, dok se jedna trećina aktivnog stanovništva Srbije u potpunosti ili delimično oslanja na poljoprivrednu proizvodnju kao izvor hrane.

U Srbiji je registrovano oko 4,2 miliona hektara obradivog zemljišta, ali se navodnjava svega 100.000 hektara. Ministarstvo poljoprivrede Srbije je sačinilo ambiciozan plan sa ciljem da značajno uveća pokrivenost obradivog zemljišta sistemima za navodnjavanje u naredne četiri godine.

Poljoprivreda Srbije mogla bi da se susretne s vrlo teškim izazovima na putu evropskih integracija, ali će taj sektor istovremeno verovatno imati i mnogo koristi od članstva u EU; da je Srbija članica EU, dobijala bi oko 1,6 milijardi evra godišnje iz poljoprivrednih i ruralnih razvojnih fondova, koji su 2010. ukupno iznosili 55 milijardi evra.

Srbija će na putu ka članstvu u EU morati da se prilagodi propisima i standardima EU, što će u znatnoj meri izmeniti situaciju u srpskoj poljoprivredi. Ekonomski ciljevi zacrtani Kopenhaškim kriterijumima (koji definišu uslove ulaska jedne zemlje u EU) podrazumevaju stvaranje i funkcionisanje tržišne ekonomije koja će biti sposobna da se integriše u tržišne ekonomije ostalih država članica, sposobnost da se izdrži konkurencija, tako da ekonomija države izdrži ulazak na jedinstveno tržište EU i prilagođavanje celom setu pravila EU i praksi po kojima EU funkcioniše, poznatijem kao *acquis communautaire*.

Usklađivanje zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU predstavlja najozbiljniji posao u procesu evropske integracije Srbije jer se oko trećine propisa od ukupno 27.000 koje je potrebno uskladiti odnose na poljoprivredu, ruralni razvoj, bezbednost hrane, veterinarsku i fitosanitarnu politiku i ribarstvo. Planira se da srpsko zakonodavstvo bude u potpunosti usklađeno sa evropskim tokom 2012. godine.

PRILIKE I IZAZOVI KOJE DONOSE EVROPSKE INTEGRACIJE

Očekuje se da će poljoprivreda Srbije dobiti veliki podstrek pošto je zemlja prešla još jednu prepreku na putu ka članstvu u EU. Status kandidata za članstvo u EU znači pristup novim fondovima EU za poljoprivredu, koja čini 10 odsto BDP-a Srbije.

Međutim, Srbija treba da uvede promene u strukturi proizvodnje, u organizovanju poljoprivrednih gazdinstava, upravljanju resursima,

sistemu kontrole proizvodnje, pristupu tržištu, u odnosu prema očuvanju životne sredine, ruralnom razvoju i usvajanju evropskih standarda.

Kada Srbija pristupi Uniji, poljoprivredne površine u EU povećaće se za 5.097 miliona hektara, što je tri odsto poljoprivrednih površina koje se koriste u EU. Srbija do ulaska u članstvo mora da uskladi politiku subvencija s evropskom praksom.

Izvoz poljoprivrednih proizvoda raste iz godine u godinu i čini gotovo četvrtinu, ili tačno 23 odsto ukupnog izvoza Srbije u 2011. godini. Poljoprivreda je osnovna delatnost u većini ruralnih krajeva u kojima dominiraju mala poljoprivredna domaćinstva, niska produktivnosti i niska profitabilnost. Srpski budžet za poljoprivredu u 2011. iznosio je 2,5 odsto BDP-a, zbog čega je podrška daljem razvoju srpske poljoprivrede ograničena.

Poljoprivreda i ruralni razvoj predstavljaju jedan od najzahtevnijih sektora u postupku harmonizacije sa standardima EU. Propisi koji regulišu oblast poljoprivrede čine skoro jednu trećinu svih propisa EU.

ŠTA SE DOGAĐA U DRUGIM ZEMLJAMA

Srbija će imati veliku korist od iskustava drugih zemalja, konkretno Turske i Hrvatske, koje su uspešno primenile novi pristup usvojen nakon istočnog proširenja EU. Ovi koraci su uvedeni sa namerom da obezbede da nove države članice zaista ispune ugovorne obaveze odmah po pristupanju ili odmah po okončanju dogovorenih prelaznih razdoblja. Pristup isproban na Turskoj i Hrvatskoj već je ostvario značajne efekte na razvoj poljoprivrede u Hrvatskoj pošto proizvodnja žitarica beleži stalni rast tokom poslednjih nekoliko godina. Proizvodnja žitarica u Hrvatskoj je porasla sa nekih 412,5 miliona evra u 2009. na 573,1 milion evra, koliko je zabeleženo u 2011. Ovaj rast je još izraženiji u jednoj drugoj susednoj državi - Mađarskoj, gde je vrednost proizvodnje žitarica porasla sa 1,3 milijarde evra u 2009. na 2,1 milijardu u 2011. godini.

Slovenija predstavlja još jedan dobar primer uspešne nacionalne inicijative pošto su u toj zemlji poljoprivredne reforme i usklađivanje sa evropskim zakonodavstvom uspešno sprovedeni šest godina pre ulaska u EU.

ŠTA SUBVENCIONIŠE EU

Država subvencionise proizvodnju mleka, mesa i žitarica, ali politiku subvencija postepeno treba uskladiti sa regulativom EU, tako da se smanji pritisak direktnih subvencija na proizvodnju. Osim subvencija za proizvodnju i mera za podsticanje ruralnog razvoja, Srbija koristi još niz mera državne pomoći koje se moraju uskladiti sa EU.

Proizvodnja voća i povrća je takođe značajna poljoprivredna aktivnost u zemlji, a najvažnije kulture su krompir, kupus, paradajz, jabuke, bobičasto voće i šljive. Sa ukupnom godišnjom proizvodnjom većom od 80.000 tona Srbija je jedan od najvećih proizvođača malina u svetu. Industrija za preradu voća i povrća ima velike razvojne potencijale.

U Srbiji postoji veliki neiskorišćeni potencijal za proizvodnju vina, ali se preduzimaju napor da se taj sektor razvije i promoviše, navodi se u izveštaju Evropske komisije i dodaje da srpski zakon o vinu ima „mnogo zajedničkih elemenata“ sa zakonodavstvom EU u toj oblasti.

Proizvodnja organske hrane će verovatno rasti u budućnosti zahvaljujući domaćoj podršci i aktuelnim trendovima u svetu, navodi se u izveštaju i dodaje da je novi zakon u tom domenu usvojen 2011, ali da ga treba primenjivati u potpunosti.

NAJVAŽNIJI DOGAĐAJI U SRBIJI

U julu 2011. Evropska komisija i Vlada Srbije potpisale su finansijski sporazum o Nacionalnom programu za Republiku Srbiju za 2011. godinu. Ova sredstva u vrednosti od 178,5 miliona evra, koja uključuju šest miliona evra za poljoprivredu i ruralni razvoj, dostupna su kroz Instrument za pretpristupnu pomoć - IPA.

U sklopu Regionalnog društveno-ekonomskog programa razvoja 2 (RSEDP2), vrednog 24 miliona evra, EU podržava regionalni razvoj u Srbiji, uključujući podršku proizvodnji sireva i vinarstvu. U sklopu ovog programa u Srbiji se finansiraju 32 različita projekta vredna 12 miliona evra, uključujući projekat koji sprovodi grupa lokalnih vinarija u Aleksandrovcu, koji je dobio 500.000 evra u svrhu unapređenja kvaliteta grožđa, efikasnosti vinograda i vinarija i usklađivanja njihovih tehničkih postupaka sa najboljom evropskom praksom.

EU finansira programe za suzbijanje besnila i klasične kuge svinja u Srbiji i u drugim zemljama u regionu. Do sada je potrošeno 3,5 miliona evra na četiri nacionalne kampanje oralne vakcinacije lisica (koje su glavni izvor i vektor širenja besnila) protiv besnila. U naredne tri godine je planirano još šest kampanja, nakon čega se očekuje da će se Srbija pridružiti porodici evropskih država u kojima je besnilo iskorenjeno.

EU je takođe finansirala nabavku laboratorija i druge opreme za nadzor i borbu protiv besnila i klasične kuge svinja (dodatnih 3,5 miliona evra), kao i tehničku pomoć za suzbijanje te dve bolesti životinja (dva miliona evra).

Ovim će se omogućiti prikupljanje uzoraka sa terena u cilju utvrđivanja dijagnoze besnila i klasične svinjske kuge. Ovaj projekat će pomoći unapređenje zdravlja stanovništva i otvoriti mogućnost širenja srpskog tržišta i izvoza hrane u EU u budućnosti.

Da bi pomogla srpskim poljoprivrednicima da odgovore na nove zahteve u vezi s bezbednošću hrane i standardima kvaliteta, EU je pokrenula projekat pod nazivom „Bašta Srbije“, koji se bavi zajedničkim problemima sektora proizvodnje voća i povrća, cvečarskog i pčelarskog sektora u pogledu kvaliteta proizvodnje, dodatne vrednosti, marketinga i ukupnih organizacionih kapaciteta. Zahvaljujući ovom projektu, vrednom preko 435.000 evra, Regionalna razvojna agencija „Brančevo-Podunavlje“ sada ima dva demonstraciona centra za sušenje voća, novo pakovanje za tri prehrambena proizvoda, laboratoriju za testiranje kvaliteta meda i u mogućnosti je da bolje promoviše potencijale regiona i njegove ljudske resurse.

SAZNAJTE VIŠE

Evropska komisija - Poljoprivreda i ruralni razvoj:

<http://ec.europa.eu/agriculture/>

Republika Srbija - Ministarstvo poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede: <http://www.mpt.gov.rs/>

RSEDP2

<http://www.rsedp2serbia.eu>

Interaktivna mapa projekata finansiranih sredstvima EU:

<http://mapa.euinfo.rs>

EU info centar

Dečanska 1, 11000 Beograd, Srbija
Tel: +381 11 322 99 22, 322 19 96
info@euinfo.rs | www.euinfo.rs

Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji

Avenija 19a, Vladimira Popovića 40/V, 11070 Novi Beograd, Srbija
Tel: +381 11 308 32 00 | Fax: +381 11 308 32 01
delegation-serbia@ec.europa.eu | www.europa.rs